
EX·LIBRIS
LJ
LUMÍR·JISL

KAREL SABINA: LYRIKA

KAREL SABINA

LYRIKA

ÚVOD NAPSAL

MILOŠ MARTEN

KRÁL. VINOHRADY

MDCCCCXX

JEST činem nejnovější, skoro teprve se začínající doby literárního poznání, že bylo vráceno české poesii dílo Karla Sabiny. Již před více nežli dvaceti roky usiloval neúchylný obhájce uražených a ponížených duchů minulosti Jakub Arbes, aby toto jméno vybavil — pokud lze — z nánosu půlstoleté „národní klatby“ a opravil zkreslený obraz básníkův, jak jej zůstavilo mstivé a lživé péro Jakuba Malého. Přes to zůstal Sabina temným, smutným zjevem, jehož záhady nikdo ani netoužil proniknouti, jehož osobnost a dílo jakoby ani neexistovaly v generacích, které přece tolik převyšoval. Byl sotva legendou kritik orlího pohledu, který měl čest i odvahu nejryzitřištějšího činu své doby, obrany Máchovy; a několik románů, dostupných s obtíží, spíše vzdalovalo nežli přibližovalo spisovatele, jehož prudký a rozvitý vnitřní život dávaly tušiti, aniž zjevovala jejich hustá, přebujelá spleť bytost, vůli a sudbu ducha, který v nich byl sta-

jen. Teprve vydání Sabinovy básnické pozůstalosti proměnilo náš vztah k němu v podstatě. Rozvinulo obraz celého rozpětí jeho inspirace, umožňující, abychom přehlíželi jeho motivy i možnosti v jejich niterní souvislosti a jednotě, ujasnilo, že je nám hledati především básníka v uštvaném muži, za jehož osudností odhalilo poslaní, vysoké a čisté. Kdosi neznámý ještě včera náhle se stal důvěrně blízkým, živým a nutným zjevem našeho duchovního světa.

A především: zmizel rázem nesvůj, chabý epigon Máchův, kterého neustali viděti v Sabinovi ani nečetní čtenáři *Básní* z roku 1841. Bylo jasno: přes sourodost tak mnohých citových a myšlenkových prvků romantické revolty, zryvší stejně hořkou vráskou čela obou mladých lyriků, chybí Sabinovi hudebné kouzlo, měkké, tiché vlnění slova jak dech opojených úst, žensky jemné vzdávání se vznětu, jenž jako by se zmocňoval celé bytosti básníkovy, pronikal ji, sděloval jí transcendentní chvění rozkoše a muky. Čtěte Máchovu *Noc* a po ní bezprostředně třeba jednu z nejelegičtějších básní Sabinových, *Hyacinty:* nelze nevycítiti odstínu, cizího lyrice *Máje,* převahy ducha nad citem, básníka, který stojí nad svým vznětem a vyrovnává se s ním tvrdou životní pravdou. Neříkám tím, že jeho citovost je slabší. Sabina necítí méně vroucně, nežli Mácha, ale ovšem jiným rythmem. Nepodléhá vznětu v závrati rozkošnické trpnosti, má vážnou, poněkud přísnou citovost silných intelligencí, nadaných osudnou schopností vědomí a soudu i v nejvyšším napětí touhy, muky, vzpoury.

Tedy nebyla jeho doménou dojmová a náladová lyrika, jejíž mollové akkordy znějí tak prolínavě u Máchy. U Sabiny tkví poetická krása v soustředěném pohledu ducha převahou meditativného, který jímá tuhý obrys jevův, a i tam, kde kreslí přírodní scenerie pro čar linií a barev, vždy zase se vrací k myšlence jako k vlastní dominantě svého vznětu. Kde roztírá Mácha barvy a rozlévá světla, hledá Sabina obrysu co nejprostšího a nejurčitějšího, kde Mácha nechává myšlenky se rozplývati v nálady, zhušťuje Sabina dojmy v reflexe. Proto bývá zvuk jeho verše tvrdý, téměř drsný, srovnává-li se s popisnými ně-

hami Máje. Není však bez krásy v kamenné nahosti myšlenky, kterou vyjadřuje:

Ty hory vysoké se nemilují,
Ty lesy temnotou se obviňují,
Ty vlnky zajdou, připlynou-li nové:
Nadarmo zde se jeví láska má

— toť pod zevním chladem slok mocná, procítěná emoce básníka stvořeného k velkým lyrickým architekturám a oproštujícího cit, aby mu dodal šíře i obzoru.

Touto drahou rozvinul Sabina zcela jinak nežli Mácha kult země, až mysticky vystupňovanou lásku k přírodě, která v *Máji* se modlí nejčistším impressionismem, jemu však se rozpíná v mocnou filosofickou koncepci, přibližuje se vidinám Słowackého, v nichž připadá někdy jako pranáboženství, pravěký sen splynutí tvorstva s bytostí. Již *Slunce* je záchvěv této kosmické lyriky, jejíž prvek se postřehne v několika verších *Jednoho zdání* a zbarvuje nádechem velmi osobním na příklad tento tón byronského titanismu v básni *Na zříceninách:*

Jak orel v samotách k výši pne křídla svá,
k věčnosti vzlétá zem v mhách šedých ztopená!
Kdo střelu pustil v poušť? Kam míří její let?
Otázka na rtech mře — němotou poután svět.

Nejvýše zde dostoupil Sabina v práci, která jest jeho nejsměleji pojatou básní a jíž nelze upříti místa mezi nejmocnějšími lyrickými gesty naší literatury. Je to *Přírody sen,* kde květy, stromy, hory, vody, řeky hovoří v doprovod tajemných hlasů vesmíru, zpívajících v Shelleyovském chóru o nesmírnosti bytí:

O slyš, co šeptá zem, co oblohou šumí?
Ach, kdo těm sladkým zvukům tvorů rozumí?
V souzvuku zaznívá hlas květů, stromů, hor,
I moře vír se mísí v přirozenstva sbor.

V Zeyerově *Čechovu příchodu* znějí hymny Etnéiny touto mystickou, v závrati poznání se vypěvší poesií Otakara Březiny — ale předpovězenou v této básni Sabinově, v níž vyznívá radostným úžasem lyrické intuice:

I pěl jsem city, jenž se ve mně kryjí:
Ach svět jest můj, a tvory všecky žijí!

Vidím kus Sabinova osudu, téhož, který všecko jeho dílo rozbil v tříšť, i v tom, že je tato báseň v jeho tvorbě jediná, inspirací i formou. Velká většina jeho lyriky se soustřeďuje v básníkovo já, v jeho vnitřní život a zde zvláště intensivně proniká meditativní sklon, kterým se odlišuje Sabinův myšlenkový subjektivismus od citového subjektivismu Máchova. Řekl jsem jinde, že Mácha se neanalysoval: vyžíval se bezprostředně oddaně s grácií a lehkostí libelly. Sabina se pozoruje a táže se. Nedostačuje mu, že cítí; znepokojuje se otázkou svého citu, zkoumá proč? každé radosti a každé úzkosti, neustále hledá určení svého života. Hned první básně jeho prozrazují analytika, který sám sobě jest otázkou — a jemuž postupně otázka se stává formou, kterou pojímá život všecek.

Je příznačno, že na příklad láska, ač se zdá stálým motivem i Sabinovy lyriky, není v ní onou éthernou inspirující silou, jíž proniká sny básníků. Působí více perspektivami, které otvírá v duchu poetově, nežli vlastní žhavostí a hloubkou. Nalézám v celém Sabinovi jen dvě básně, z nichž sálá vášeň svým temným šarlatem, *Růži Sionskou* z *Blouznění* a *Zpěv hraběnčin* z *Jana Zacha* (první z r. 1857, druhá z r. 1859: zjeví někdy Sabinova biografie, že v nich máme viděti více nežli požár básníkovy obraznosti?) Sabina není erotik — láska, jako všecky city, probouzí v něm především pozorovatele a myslitele. Jeho vlastní, snad jediná skutečná vášeň jest myšlenka. Tam, kde osobní slast či strast mu splývá s všelidskou úzkostí nebo nadějí, kde se přibližuje pomyslným záhadám života a dotýká se jeho velkých pravd, teprve se vznícuje cele.

Týmž dvojím zorným úhlem analytikovým a ideologovým jímá Sabina psychologický problém doby, problém romantiků v. Duchovní osud generace, který Mácha promítal do mlhavé fantastiky „lesů pána“, u něho se jeví jako osud prostě lidský a niterný. Od mladé vzpoury *Rozence poušti* k tragické kletbě rozdrceného vzbouřence, ještě vzdorujícího v poslední křeči, spojujícího horečně své drama s dramatem všelidského duchovního úsilí v *Monolozích, Rozjímání*, předzpěvu *Černé Růže*, tají Sabinova poesie odysseu zlomeného myšlenkového výboje, odysseu zlomkovitou, žel, nedotvořenou, nezcelenou v jednotnou básnickou koncepci — ale při své fragmentárnosti právě působící drtivou pravdou sudby vyžité do krajnosti.

Psanec... Chtěl bych pro Sabinu žárlivě vyhraditi toto slovo, aby srostlo s jeho jménem se vší svou drsnou vzdornou krásou. Psanec: nikdo jím nebyl tak cele, osudně, jak on, nikdo jím nebyl tak hrdě. Neměl štěstí zemříti mlád, jako Mácha; žil příliš dlouho, tak dlouho, že věděl, jakou tříšt zůstaví, že viděl (v jakém excessu úzkosti!) záhadnou kamennou pěst, rozdrcovavší mu dílo za dílem, jako by nedostačovalo, že rozdrtila již jeho život. V prologu *Černé Růže* jsou verše, které připadají slovy poraněného dravce:

Vypravuje se, že mnohý, jenž na hrstce hynul slámy,
Zapomenut od svých, cizím tráviv dni jen k pohoršení,
Štván a hnán od místa k místu v zoufalém přece zanícení,
V skrytých hlubinách své duše myšlenkové stavěl chrámy
Budoucnosti. Bídný psanec střeže pravdy lampu věčnou,
Ducha záření proniká dobu zatmělou, nevděčnou,
Doufaje v čas nový, skvělý...

Miluji tyto tvrdé akcenty vzbouřencovy. Nevěřím, že jsou pouhou byronskou posou — ač i byronská posa by dokazovala ducha, pyšně opovrhšího lácí pseudoklassické rovnováhy, žíznivšího po vřelejší vášnivější illusi. Ale zdrcená revolta Sabinova v dramatické prostotě svého vzoru, s pozadím osudné prožitosti jest opak deko-

rativního titanismu Byronova. Je lhostejna k imaginárnímu přepychu *Dona Juana*, neoslňuje nadlidskou velkostí *Kainovou:* působí koncentrovanou pravdou, bolestnou bezprostředností, drsnou určitostí zpovědi zoufalé a přece pyšné. Verše, které jsem uvedl, psal padesátiletý na troskách díla i života: nejsou stilisací, jsou nahou projekcí jeho sudby.

Také jeho životní víry myšlenky-hvězdy či myšlenky-bludice — lhostejno, ale následované s vášnivou vážností do vysílení, po zmar, bezvýhradnou sebeobětí. Sabina byl vyznavač síly — a více, než jen vyznavač: byl duch podivuhodné síly. Nad pessimismus elegické bezmoci a trpné zoufalosti vztyčoval pessimismus vědoucí, pochopující příčinnost zlého, vpínající bolest a smrt do bytového zákona žití. Přijímal utrpení jako nutnost, osud miloval s dobrodružnou odvahou, jíž nebezpečenství láká a opojuje. Slovo marnost v jeho ústech pozbylo nádechu choré touhy a stalo se slovem pro zlomené úsilí nešťastného dobyvatele — ne život, který nebyl žit, ale život zradivší vůli. Neustále slavil boj, vyzýval k odvaze, učil radosti vzdoru. Do poslední chvíle se cítil Ikarem cíle dosti velkého, aby činil krásným i pád, a sřítiv se, vzdoroval ještě:

Ztroskotaná loď jest má,
Tápavec na mořském úskalí,
Hrdě čekám, kdy se přivalí,
Vlna, jenž mne pochová.

Zde ještě jednou jest zpomenouti Máchy, aby definitivně se určil rozdíl těchto dvou duchů a vynikla zároveň jejich skrytá souvislost. Lyrickou trpností, cele oddanou citové fluktuaci života, rozkošnickou něhou ducha, stále opojovaného a pohružujícího se v sen jako do zářící mlhoviny druhého světa, je Mácha typ člověka vniterního, ryzí lyrik, žijící náladou a přeludem. V Sabinovi intellektuelním a analytickém, pozorujícím s jakési chladné výše svět i sebe, zaníceném velkými neosobními idejemi, cítí se člověk činu, jemuž

jest poesie orgánem dramatické účasti v lidském určení a úsilí. Představuje mužský, kladný bojovný živel onoho vzepjetí národní duše, jehož ženský princip, přijímající a snící, s veškerou vroucí sladkostí se projevil v Máchovi. Mácha uvolnil tepnu naší lyrické sensibility, v Sabinovi nám procitla schopnost myšlenkové emoce: také on jest iniciátor, neboť básnilo-li se před ním mnoho rozumem, byl první, jenž myslil básnicky, vším srdcem, vášnivým napětím ducha i života. A jako ukazuje Mácha do budoucnosti k Juliu Zeyerovi, předpovídá Sabina Jana Nerudu: aby hned v začátcích nové české poesie se otevřely obě dráhy, na kterých bylo a jest i nadále se vyvíjeti tvůrčí síle a vůli českého ducha.

Miloš Marten.

KDOŽ TO VÍ?

Žalně vichr nocí pláče, horami a dolinami
Spěje dále, věčně dále — kam se shání, kdož to ví?
Tam zas jih se jemně snáší po lučinách, květinami
Si pohrává, je zulíbá — co jim šepce, kdož to ví?
Stinné háje rozzvučí se hlasy tisícerých zpěvců,
Klokot ten a hvizd a štěbot co zjevuje, kdož to ví?
Jásotem zde radost, tamo pláčem hoře svět proniká,
Jak se divná harmonie tato skončí — kdož to ví?
V potu tváří otrok práce s životem se rve o sousto,
Tam zas dědic v zlatě stopen — kde tu smíru, kdož to ví?
Či jen sobě vše je cílem? v sobě peklem, v sobě rájem,
A po krátkém si pohrání v nivec zajde, kdož to ví?
Či kus této hlíny zemské jedinou jest protiv spojkou,
Živíc vše, by posléz všecko pohltila, kdož to ví?
I ta mysl jenom síla vědění jest o zániku
A na života otázky teprv hrob jí odpoví!

ZPĚVEC

Bledá Luna smutně hledí v posvátné na skále rumy,
Dlouhé, rozložené stíny oudolí zakrývají;
Kde v ozvěně zaznívaly vážených minstrelů dumy,
V opuštěných kobkách větry tichou nocí vzdychají.

O samotě zpěvec bloudí, oko zírá v pustou chmuru,
Nebudí se v srdci píseň, ani v harfě nápěvy;
Jako zříceniny dolů, tak on smutně hledí vzhůru,
V citupiném srdci jeho zpurné se tají hněvy.

Spěchá dále bystrým krokem, jakby světu chtěl ujíti,
Touhoplně v oblak zírá, jakby tam vlast hledal svou.
Jakáž ale vede cesta ven, z chladného živobytí?
Kdo z té zatemnělé hloubky najde hvězdu hledanou?

Hle, tu s objasněné výše zpěvci kynou zříceniny,
Kročí blíž, a spatře rumy, slzami se posívá;
Vzdychá želem překonaný: „Ach, zde otců našich viny,
Zde i vnadné jejich ctnosti jedna země zakrývá!"

„Zdaž památky předků slavných na věky se pochovaly?
Zádný obraz, žádná socha vnukům víc jich nepodá? —
Proč nám jenom zříceniny slávy svojí zanechaly,
O prvním, snad zlatém věku, žádný pověst nám nedá!"

„Jakož v dole mrtvá těla reků padlých zpráchnivěly,
Takž i po náhrobcích jejich slávy květy uvadly,
A ty činy, jenž na nebi českém se co slunce skvěly,
V zapomenutí svým věkem, snad již navždy zapadly."

„Což v té naší české vlasti žádný zpěvec víc nežije,
Mocným zvukem by zavzněly struny harfy svěcené?
By zas k slávě procitnulo, co ta hrobová noc kryje,
V zpěvu by rozkvětly věnce, slavným otcům pletené!“

„Lkejte řeky! — Lesy české, oplakávejte ty časy,
Kde Lumírů libé zpěvy krajem českým znívaly!
Ony doby více nejsou; — dávno zašly zpěvců hlasy,
V hrobě oněměly ústa, jež tak krásně zpívaly.“

Jenom Luna na obloze slyší zpěvce smutné vzdechy,
Dřímající harfu jeho září jasnou osvítí;
A on jme zvučnou milenku, by poskytnula útěchy,
By mu soucitně zavzněla, co srdce jeho cítí.

KU VZDÁLENÝM

Vám, vyvolenci věkem ověnčení,
Od Oceanu k Uralu skalnému,
Jenž v zápolu budíte libozněni,
Sílu pějíce světu zemdlenému;
Vám, jenžto zvukem, nad hromy mocnějším,
Od hory k hoře ozvěnu budíte,
A bleskem svým, nad nebeský světlejším,
Srdce mladistvé plápolem plníte:
Vám k slávě prázdním naplněnou číši,
A pozdravení, v srdci vřelém skryté,
Nechť vicher zanáší od říše k říši!

Byrone velký! ty, jenž v tichém hrobě
Po díle umdlévajícím spočíváš,
Tys pevnost stavěl naší nové době;
Nechť první dík srdce mého požíváš!
Já v noci poslouchávám želů tóny,
Jenž z prsou tvých se slzami plynuly,
A s tebou cítí srdcí milliony,
K nimž tvé zvuky příbuzné se vinuly.
K tvé slávě prázdním naplněnou číši,
A tajný cit, jejž vzdechy mé vyřknuly,
Nechť vicher zanáší od říše k říši!

A vy, jenž dráhou stejnou jste se dali,
Zámořští zpěvci ostrovu volného;
Zvuky vaše, co v duši mé se vzňaly,
Vřelé city vzbudily srdce mého!
Ty skotské stíny před okem mi hrály,
Minstrelů struny ucho mé mámily!

Tvé obrazy, Moore, v srdci mém zrály,
A nových světů bytnost oznámily.
Vám k slávě prázdním naplněnou číši,
I slova má, jenž vroucně vás poctily,
Nechť vicher zanáší od říše k říši!

I vám za Rýnem pozdravení sluje,
Kde Viktor Hugo praporec vynáší,
Kde Lamartine na věk zpustlý žaluje
A Delavigne nad národem se vznáší! —
Hoj, vaše harfy mocně zapudily,
Co starý svět v soumraku svém schovával;
Vy nový věk kvetoucí jste zbudili
A zvukem truchlivým starý skonával.
Vám k slávě prázdním naplněnou číši,
A díky, jež jsem v zápalu vám vzdával,
Nechť vicher zanáší od říše k říši!

Kdež jeden ještě na evropské stráni
Slavených zpěvců zbor se zrakům skrývá?
Slovanské, slyš! jak harfy rokotání
Mlhavé luhy žalostně provívá! —
Toť truchlivé jest Mickiewiče znění,
A v dálce druhů věrných písně vroucí!
Kollára to něžného libé pění,
A národní Slovanů zpěv plynoucí!
Slovanští zpěvci, vám tu plnou číši!
A slova má, ze srdce se vinoucí,
Nechť vicher zanáší od říše k říši!

PROCHÁZKA V SOUMRAKU

Pozemské už tvory všechny
V mlhový se závoj kryjí,
Jen zde onde mezi mrakem
Matné ještě záře žijí.

Níž a níž se soumrak nese
Rozpiatými perutěmi,
Prchá hluk a rozkládá se
Mír po unavené zemi.

Ticho vně! — Zdali i nitro
Srdcí v míru tom spočívá?
Či se zoufalost pod klamným
Klidu závojem ukrývá?

Ticho vně! — Toť obraz žití,
Nad nímž vchází dni a noci;
Ale nitro — jiný svět to,
V němž i jiné vládnou moci!

Šedá k nebi skála strmí,
Nade skálou soumrak vlaje,
Ze soumraku vížka zírá,
Pradávná to stráha kraje.

Druhdy v divoké když bouři
S bleskotem se chmury hnaly:
Žalostivé zvonků tóny
S vížky v okol zalétaly.

Když zlehounka tichý večer
Zlatým rouchem dol odíval:
Zbožný zvuk té panny skalní
Hlasů tvůrce oslavíval.

V pusté, osamělé vížce
Zvonky víc se nehoupají,
Vrány je oblétající
V soumraku tom sténávají.

Zchladlé srdce, osudnými
Ranami takž ztroskotané,
Vichřicí se nerozzvučí,
Aniž nadějí už vzplane.

Osiřelé, oněmělé,
Zpěvu, lásky si nevšímá
A jak utonulý zvonek
V chladném lůžku věčně dřímá.

POMNĚNKA NA HROBĚ KARLA HYNKA MÁCHY

Nad životem se trudná rozprostřela noc,
Uhaslo slunce, zchladla září čaromoc;
Jedinká z oblohy jen hvězda zírala,
Mdlá jak by v temnotě pusté umírala.
Tak blízkou nebi, zemi však tak vzdálenou
I osamotnělou se věčností proudící
Na smutné pouti své, nad zpustlou krajinou
Ji spatřil jinoch, v dálku nejistou bloudící.

Ta hvězda jediná vším světem byla mu,
Jedinou myšlenkou, vidinou mladých snů;
Zář její světlem jej i plamenem blažila
I zchladlé životem mu srdce ovlažila.
Však mdlela víc a víc — i jiskry hynuly,
Smrtelným rouchem ji chmury obvinuly,
I s výše daleké, s obzoru nebeského
Do bezdna klesnula vidina — hvězda jeho!

On padající zřel, nadarmo vzhůru hled
Zasílal; prázdný byl a tmavý nad ním svět! —
Za mořem daleko zahynul hvězdy kmit,
A za ní daleko vlál věčné touhy cit.
Ji smutný zpěvu hlas, zoufanlivé volání,
Ji slzy jionošské, strun žalostné stonání,
Ji stesk zádumčivý, ji prudký ducha let,
Ni plamen, světlo její víc nezvolá zpět!

Kde však vidiny zář s zemí se splynula,
Čarovná růže s hrobu se vyvinula.
Bylať to růže lásky — vonný dech z ní vál;

Jí ztrátu jinoch svou, jí touhu žaloval,
A růže — květ pozemský — s jinochem slzela,
Nebeské jeho touze přec nerozuměla!
I jakož ona hvězda, jen ji zočil, spadla,
Tak růže, ledva se jí dotknul — již uvadla!

Již sklesla byla hvězda, — zvadlý růže květ;
Bez lásky, — vidiny naň zíral tmavý svět.
Kdo zřel jinošské slzy? — zasleh' jeho žal? —
Do bezkonečné dálky harfy zvuk zavál.
V soumračné ozvěně nám smutek jeho zněl,
Cit jeho hluboký v zpěvu se nocí chvěl,
A jeho toužení se vzdálnou vlastí neslo,
Až zpěvem labutím i srdce jeho kleslo!

Již dozněl poslední zbortěné harfy tón;
Co anděl smrti bledý, mrtev jest i on,
Jehožto srdce žel tak hluboký cítilo,
Jehožto pění nám i srdce roznítilo.
Již oči neslzí, na věky zbledlo líc,
Nebolí srdce, — ústa nestýskají víc. —
Svou hvězdu, růži svou tam skvělé opět najde,
A vlasti? — ach, své vlasti nikdy on nezajde! —

O SAMOTĚ

Ký cit tak bolně srdce mé provívá?
Ty hory v smutku samotny stojící?
Ty lesy ve snách věčných se kojící?
Či zvonku hlas, co po horách zaznívá?
Ten hlas, ten hlas, co kvílí krajinou?
Ci řeka dolinami se vinoucí? —
O ne, mne jiný obraz obletuje,
Mne jiný sen v své tajno zasvěcuje;
Mne budí láska — v srdci zvuk hynoucí,
Zvuk ten, zvuk ten zajímá duši mou!
Proč truchlím? — Ach, mne všecko k žalu zove!
Ty hory vysoké se nemilují,
Ty lesy temnotou se obvinují,
Ty vlnky zajdou, připlynou-li nové;
Nadarmo zde se láska jeví má!
Když hlasu ozvěna odpověděla,
Sbor ptactva zděšen daleko zalítnul,
Jak žalostí by se mnou hvozd procitnul;
A přec ta země mi nerozuměla —
Jen pustý hrob za lásku mi chová!

PŘÍRODY SEN

Noc byla tichá; — hvězdy skvostné
Truchlivě na zem hleděly,
Jakoby zraky jich milostné
O želu našem věděly.
Chvěly se stromy, chvěly se květy,
I rosní kapky se třpytily,
An žhoucí je nad nimi světy
Pobleskem stříbrným osvítily.

Noc byla tichá; — v divém letu
Zem bloudila od světa k světu,
Jen oči mé, do tmavé opony
Zvědavě zírajíce, hledaly
Vzdálených věků v temnu skryté dny,
Však prázdné stíny jen nalézaly.
I jak se tmělo, kromě hledu mého,
Hluboko ve mně zbudily se světla,
A z jemných citů srdce vřelého
Obrazů jasných vidina vykvětla.

Ohlas srdeční

„Němý je kraj co chladný hrob,
Pustý, co širý, noční chrám,
Jež Světovid obývá sám,
Milliony lamp objasňují strop,
Však slabý mžik, jen záře mdlá
Pustotou noční plápolá.
Pokojně příroda již spí,

Jen vlažných větrů vzdechy tajné
Provívají šero pohájné.
Zda oko Světovida bdí?
Ó arciť bdí! S blankytných výší
Sesílá svou milostnou zář,
I kde se božská octne tvář,
Tam stesk i žel navždy se ztiší!“

Kdo šeptal zde? člověk-li, duch?
Ó nevím! — V tmavou noc volám —
Neslyším víc; bylť to jen klam;
Sen překvapil pozorný sluch,
To šuměl list, to nebyl hlas. —
Ó slyš, kdo se ozývá zas?

Obrazotvornost

„Ó země, jak je tiché spání tvé! —
Však roucho proč tak temné, strašlivé? —
Aj, kdyby všecky hvězdy s nebe
K tobě se blíž přivinuly,
A záře jejich vůkol tebe
Co zlaté proudy se rozplynuly,
Jakby se zopravdily sny
Tvé krásné! jakby jednou záři
Osvícená si strhla opony,
Stanouc se kvítkem vznešeným,
Skvoucím se na všemírovém oltáři!
Zdaliž se bavíš snem utěšeným? —
Prodřímej tedy tmavou noc,
Až k činu tě pobídne jasná moc.

A pokud nocí libě spíš,
Větýrkem šeptej mi, co sníš."

Oněměl hlas, a zádumčivé zvony
Líbezným zvukem zavzněly.
Ó, znám ten hlas, ó, znám ty tóny,
Jenž temným hlasem šuměly;
Slýchával jsem je v minulosti,
Když oči mé v hoři slzívaly
A s nebes skvělé dalekosti
Ku zemi ztemněle zavívaly.
Ó znějte, znějte v milostném se chvění,
K blahému země, mé milenky, snění.
Dozněly zvuky; blesk se skryl
Nebeských hvězd za černý mrak.
Vůkol zas ticho, ni vicher nekvíl,

Jakby duch tvorů všech byl zalít do oblak.
Ve spící přírodě jedinký bděl jsem já,
Nade mnou tma, pode mnou zem chladná.
Tu v závoj šedivý mne mlha skryla,
I mysl moje počala hynouti;
Mdlá duše v srdci se upokojila,
Jak tam by chtěla si odpočinouti.
Zas nové blesky, hle, se kříží,
Hromové rány světem se valí;
Planoucím nebem mrak se odhalí,
A krutá bouře ze všech stran se blíží.
Procitni, země, ze snění bludného,
Procitni v srdci ty, ó duše má! —
To není blesk s nebe zamračeného,
Toť bouře mocí vyšší zbuzená.

Neznámý hlas

„Vy mraky noční, roztrhněte se! —
Vy tvory světů všech, probuďte se! —

Jak moře hučí v bouři rozkácené,
Z temného bezdna k nebi když se hází,
I jekot vln hromy jak provází,
I vír jak lká skrz lesy vyvrácené:
Tak v oblohu se vzteklé hřmění vrhlo,
Od světa k světu divoké přízraky
Proháněl vicher prozračnými mraky.
Od severu k jihu nebe se protrhlo,
I rozplynul se v nadzemské výsosti
Neznámý pramen veškeré jasnosti
A zář za září proudem se vinula
A v jasnotě se každá rozplynula;
I oblohou jak proudy se množily,
Co v jednom moři zlatém se spojily.“

Neznámý hlas

„Světovid umřel!
Uhaslo světlo světů
Osudu podrobené;
Vy, kraje, rozložené
Od věčnosti k věčnosti,
Oplakávejte otce:
Světovid umřel!
Vy, země, samotné putujte,
Vy, hvězdy, opuštěné dítky,

Hořte a svěťte vlastní mocí.
Vy, kvítky, kvěťte,
Vy, stromy, rosťte
Dle své libosti.
Nespatří vás zraky otcovy:
Světovid umřel!
Větrové severní i jižní,
Vějte krajem širopustým,
Hlukem hromů i ohněm blesků
Všem věkům to ohlašujte:
Světovid umřel!"

V kraj zas se uvrhlo ticho pohrobní,
Zhasly hvězdy, zastavila se země;
Duchové dobrého milovní
Bloudili v poušti — opuštěné plémě! —
„Jak můžem žíti bez pomoci jeho?
Po nás je veta, pakli zemřel pán!"
Tak vzdychají tvory v truchlivé noci,
Milosti s nebe hled jim více nepodán!

Neznámý hlas

„Ustaňte, tvory, v žalostném lkání,
Nové vám shůry věje smilování
I obzor světla vám se nezkalí.
Hleďte, již pramen žití věčného
Za Světovida zemřelého
Nad veškerostí k nám se valí.
Co v jedinké myšlence se chovalo,
V neskončenosti nechť se rozplyne,

A, by vám všem podílu se dostalo,
Ni květ, ni červa záře nemine.
Však mocnost svoji poznati nesmíte;
Ve vás že nesmrtelná zář spočívá,
Zjeví se vám, až ní se posílíte,
A vyšší pak ve vás želání se ozývá.“

Tvorů sbor

„Ach, ve snu blahodějném se končí naše moc,
K vyššímu povolání cítíme v sobě moc!“

Obrazotvornost

„Hle, na obloze zlaté moře
Od věku k věku se valí!
To není růžotvářná zoře,
Jenž závoj noční odhalí.
Jest, jako by vše slunce světů
V jednom se proudu splynuly
A v planoucím svých září květu
Do věčnosti se vinuly.
Hle, nebe a zem již se chvěje,
A jako z chmury dešťů val
Z oblohy proud se zlatý leje,
By znovu v tvorstvu zažíval!

Již snící země proudy jímá,
Nadchnuté nebe se nadýmá,
A každý strom a každý květ

Pro sebe žije — zvláštní svět.
Nezbývá žádný z tvorů všech,
By v něj byl nezavál nebeský dech,
Poslední Světovida dech! — jejž kryje noc,
Kterýžto přírodě odkázal věčnou moc!

Srdce

„Ó slyš, co šeptá zem, co oblohou šumí?
Ach, kdo těm sladkým zvukům tvorů rozumí?
V souzvuku zaznívá hlas květů, stromů, hor,
I moře, vír se mísí v přirozenstva sbor.
Ó slyš, co šeptá zem, co oblohou šumí?
Ach, kdo těm sladkým zvukům tvorů rozumí?“

Květy

„My v dechu jarním se probudíme,
Nás líbá jitra mladistvá zář;
Na ňádrách milenky milostně se skvíme,
Vínkem obvinouce planoucí tvář:
V údolí tichém i v bouřlivé výši
Nás hledá vroucí, nevinný cit;
Ve vzdechy toužné šepot náš se mísí,
Neb náš je lásky spanilý vid!“

Stromy

„Ze země vzhůru my vyrostáme
A každé jaro výše nás nese;
Nad luhami své větve rozkládáme,
Na větvích listí mladé se třese.
Vrcholkem naším orel se baví,
Ve stínu listů filomela snila;
Nás plamen slunce ni bouř neunaví,
Květy chráníme: — naše je síla!"

Hory

„Do vznešených oblaků my hrdě strmíme,
I z prsů našich řeky se valí;
Co věčné sochy v dalekost hledíme,
I čela naše mračno obhalí.
Nad hlavami našími den a noc se mění,
Pod námi kvílí pustina planá,
U nohou našich moře se pění,
My do nebe sáháme: nám velikost dána!"

Vody

„U věčném se chvění zemi objímáme,
V nás slunce se ztápí, z nás opět vychází;
Do hlubin země mocně my sáháme,
A čilost větrů všudy nás provází.
My z ňáder skalných klenoty sháníme,
Nás vítá labuť i niva zelená;

My všemi krajinami tokem se valíme
Opanujíce doly: nám mocnost zdělena!“

Větrové

„Svobodně se proháníme zemí,
Nad okeány mocnými vlajíce.
Volnými vznášíme se perutěmi,
Tu kvítkami, tam cedrami si hrajíce.
S námi hrávají mračna plynoucí
I vlny mořské ku vzdálenosti;
Neznáme cíl nám z dálky kynoucí;
Nás touha věčná nese k věčnosti!“

Hvězdy

„Noc spanilá naší jest mátí,
Když kyne, z temna vystupujeme.
Nám v hloubku srdce lze zírati,
Kde září svou žele utišujeme.
K nám oči zaslzené se zdvíhají,
My nadějí je naplníme;
Srdce jsme nebes, v nás osud se tají,
Námi se vroucí city hájí!“

Tu ze země vystoupil vznešený tvor;
Člověk to byl; umlknul sbor.
Jak němě zíral v tmavou noc,
Procitnula v něm lásky moc,
Krásněji se skvoucí než země květy.

I jak své ruce rozpial v světy,
Outoku vln a blesků bránil
I tvory slabší svou silou chránil.
Duch procitnul v mysli jeho,
Do nebe hledící vznešeného.
Kam žádný orel nedolítne,
Kde žádná hvězda neprocitne,
Dosáhne duch nad všecky hory:
A vznešenost uznají tvory.
Do hlubin zemských se probírá,
Z nichž zlato na světlo vybírá.
Říš opanuje moře bezedného
A zem se klaní moci jeho.

Srdce jeho, ta hvězda žhoucí,
Žel a radosti země ukrývá. –
Neskví se kvítky v zimě vadnoucí,
Bezlistných stromů síla omdlívá,
V třesení země se všemi plody
Sklesnou hory a vyschnou vody,
Uhasnou hvězdy, když den nastane;
Jen srdce lidské vždy vroucně plane.

A hle, již vlny, jenž mne obvinuly,
Protrhly se, i opustil mne sen;
U východu se záře rozplynuly,
A zoří růžovou se blížil den;
Milostné vzdechy jitra mi kynuly
Z procitlých hájů, z jasných toků pěn:
I pěl jsem city, jenž se ve mně kryjí:
Ach, svět jest můj, a tvory všecky žijí!

VYZNÁNÍ

Mnohé sladké zvuky ve mně zaznívají,
Mnohé jemné písně v duši spočívají,

Někdy jakby ráje se mi otevřely,
Jakby andělův mi sborové zapěli!

Někdy pozemské se mlhy rozstupují
A tajemství světa vše mi odhalují.

Někdy do hlubin mi srdcí lze pohlídat,
Někdy myšlenkové hlubiny dozvídat —

Ale jen na krátké, kvapné okamžení,
A již již se v lidském octnu zas omžení,

A chci-li vylíčit spatřené vidiny,
Lze jen sladké podat ozvěny a stíny.

ROZENEC POUŠTI

Samoten ve život postavený
Svobodným jsem já poušti rozencem;
Přítel žádný mne nedoprovází,
Žádné dívce nesluji milencem.

Slunce nade mnou jen osvěcuje
Zpustlý kolem svět; — ne však mé hoře;
Životem se vina, neznán hynu,
Jak se vlna tratí v bezdnu moře. —

Umdlený kdy v chladu odpočívám,
Nade mnou list sykomory šumí;
Mnohé zašlé obrazy se vrací,
Mnohé památné zaslécham dumy.

Zvuk za zvukem však se v poušti tratí,
Obraz za obrazem mi odchází;
Jedinký jen ze všech, cit neklamný,
Na daleké poušti mne provází.

Tam, za mlhou, zem se hlučná točí,
Z dálky směšné pozoruji zmatky;
Oči mé však záhy unavené
K tiché poušti vracují se zpátky.

Jak mi volno zde, kde slunce jižné
Plamenným mne ovinuje věncem!
Ve mně svět, a kolem věčnost širá
Volným poušti zovou mne rozencem!

ŽIVOTA POUT

Zde plynu mořem zdáleným,
A zřím okem rozpáleným,
Jak skvělá vlnka zaplesá,
Kdy slunce v lůno jí klesá.

Nade mnou však se valí kouř,
Divá se hrozíc blíží bouř,
Zakrývá nocí oblohu;
Já nazpátky již nemohu!

Ó větře, ku břehu mne žeň!
Ó moře, vztekem se nepěň!
Však bouře, hle, tak divoká,
A vlna, och, tak vysoká! —

Hoj, ta noc, ta temná noc,
Jak se hrůzně k zemi blíží!
Jak ve bouři hromonosné
Chmurný val a blesk se kříží!

Poutníku! kde mužnost tvá?
Ohlédáš se, chceš se skrýti?
Bleskům obnaž slabá prsa —
K vznešenosti se rozníti!

Pomni na budoucí den,
Dráhu tvou kdy mrak zakalí:
Pomni, že se slunko jasné
Po vší bouři zas odhalí.

A kdo zpurnou přečkal noc,
Tohož skvělá zář nemine;
S osudem kdo se potýká:
Vítěz slavený zahyne!

Jak se oblak větrem shání,
Jak se řeky krajem proudí:
Tak i duch můj světem bloudí.
Nezná domov, nemá stání.
K budoucnosti zalétává,
Jařmo zvyku neuznává,
Mlhou k nebi se vypíná,
K zemi bouří co lavína.

V nedosáhlé dalekosti
Sluncem ve dne, hvězdou v noci,
Čarodějnou skví se mocí
Vidina mé toužebnosti;
Slzy mé však darmo plynou;
Život stárne, léta hynou,
Slunce, hvězda denně zpráhne —
Duch vidinu nedosáhne!

Ty hvězdo tichá, oblohou
Co noční pobluzuješ,
A tmavopustou dráhu mou
S obláčků pozoruješ;
Jak s výšiny ostíněné
Tvůj kmit se k nám probírá:
Takž oko mé zaslzené
V tvé jasno zhůru zírá.

Na pozemské té pustině
Mi růže nevykvítá,
A žádné vroucí slunce mi
Na pouti nezasvítá,
Nad mnou se střídá noc a den,
Můj život však nezmění;
I světem bloudě samoten,
Zacházím v říši snění!

A jakož luna v mlže tam —
Loď skvělá temnem plyne:
Takž já! — kol hlučný země klam.
Svět citů ve mně hyne!
Co uhel dožířující,
Mdlý touhou, v popel klesnu;
I zhled můj umírající
Jen vzplane ještě ve snu!

Kam's plynul, zlatý věku můj,
Ty skvělé jitro mé mladosti?
Kam zavál jih vlažící tvůj,
S vonnou svých dechů lahodností?

Ó, jen mne ještě doprovoď
K pomněnce na pozemské pouti,
Než vicher mou zažene loď
A v bezdnu musím zahynouti.

Tak tichý, kojný zdál se svět,
Nade mnou obloha se smála,
Radostí chvěl se jarní květ,
Kdy vlažná nad ním zář ustála!

V té tichosti, tak blažené,
Dopřáno bylo srdci snění;
Však slunce hle, obnažené
K smutnému kyne probuzení.

Teď vlny ozářené zřím
Ve rozvitém pomořském klínu;
Kdy k ráji však připlouti mním,
Noc věčná z vinných hrozí stínů.

JEDNO ZDÁNÍ

Mne obklíčil sen: Dávno mrtev již
Na výši horní že jsem odpočíval;
Ni kámen památní mě nezakrýval,
Ni hrob můj žádný neozdobil kříž.
Tamť ani oplakán, ni pochován,
Pod jasným nebem větrům v kořist dán,
Bez pohnutí jsem ležel, bez mocnosti.
Nessál jsem květin kolem vzduch vanoucí,
Mne nezahřála slunce zář horoucí;
Mé tělo práchnivělo — květ vadnoucí —
A prach ten větři roznesli věčností.

Jen duch se vznášel můj na nebesa;
Však každý prášek mého tělesa,
Co v blahu mne i v želu vždy provázel,
Na stromy, květy, nivy kol se sázel
A stromům, květům, nivám povídal,
Co kdy v mém žití u mne uvídal,
Kdy jaká myšlenka mne rozehřála.
Tak mne vše kraje vůkol dobře znaly,
O mých si tajemnostech povídaly,
A duše má, v níž se ty city vzňaly,
Ten krajů šepot s výše poslouchala.

Sbor přátel byl již na mne zapomněl,
A ledva věděl kdo, že zde jsem býval;
Však v přirozenstvu můj se život skrýval;
Znalť veškeren kraj mé blaho i můj žel.
Tu jal mne pocit, že jsem neumřel —
Ač mrtev již, přec života jsem měl;

A jako zvuky strun se rozléhají,
Jak v krůpějích se mračna rozsívají,
Až jinou dráhou opět se shledají:
Tak tělo moje kol se rozprášilo,
By v jiné podobě zas znova žilo.

A hle, zde prášek na květ pohozen
Stal nového se brzo těla oudem;
A tamo jiný řeky tekouc proudem
Se mísil ve vln chladný, tajný sen.
Jakž zemských ve tmách jsem se soužíval,
Po světle věčném marně toužíval!
Můj nyní prach se ztápí v slunka záře,
Dým obětní se skleslého oltáře! —
Sen bludný mysl moji spokojil,
Ač zvyklého jsem žití pozbýval,
Že v nové roucho duch se přestrojil.

HYACINTY

I

Den zmírá; nad vrcholy hor se tichým letem vznáší mrak,
Večerní hvězdy růžovým se závojem probírá zrak;
Na doliny se sklání mlha, v modravý plášť je skrývajíc.
A harfa o jilm opřena sní o dnu, v stínech dřímajíc.

Pod harfou srdce spočívá, to samé, jímž se její zvuk
Probouzel k blaha ozvěně a k tisíceru tajných muk!
Kdy zádumčivý její tón v smutném zasténá poznění,
O zpěvci zapomenutém zvuk ten vám dává znamení.

Již zchladla ruka umělá, jež budívala kouzla strun!
Utonul, v ráj jenž převážel vás po hladinách zvuků člun;
To srdce v bolu žířící, jež mocným citem vládnulo,
Co nesvlažená květina v tajemné hoři zvadnulo.

Keř hyacintů nad hrobem ochvívá harfu zetlelou
A nočním dechem probuzen když zavadí o strunu mdlou,
Tu dávných vzpomínek se roj vyřítí, zašlý luzný svět
Jak z hrobů by se zašlapaných na bílední zas hrnul zpět!

Prasknet i struna poslední — pomněnky vše pohltí čas,
Zapomene na pěvce lid, jejž pěvcův povzbuzoval hlas,
Na srdce, v němž cit světů plál, ledva že báje zpomene,
Jak na úskalích života v tmách zkrvácelo zlomené!

Jen větýrek kdys večerní strhané struny ověje
A slavík v stínech bloudící k pozvukům slabě zapěje,
Jen hyacinty v zátiší na hrobě zkvětou ukrytém,
Mdlé srdce na poušť zahnané vlažícím sílíc soucitem.

II

V šíropustém moři chladném osamělá skála stojí;
Vlny kolem chvějící se v těžkém, trudném snu se kojí.

Bílá růže, s břehu strhlá, k ouskalí se připlavila;
Oživovalť v chladnu kámen, jak se růže zotavila.

Závistná však vlna poupě vírem dál a dále nesla,
Lístky spadlé pohynuly — růže v tmavé bezdno klesla.

V jakých snách se v moři kámen bez své milé růže kojí?
Vlny se kol kolem chvějí — mrtva v chladu skála stojí. —

Takž zří srdce osamělé — po lásce-li jeho veta —
V život, v jehož vlnách hynou trosky zašlého mu světa!

RŮŽE SIONSKÁ

Růže Sionská, dnes jsem snil o Tobě;
Vyrostlas maní, avšak u výkvětu
Přeskvělém dalas výhost světu
A v tichém jsi se uložila hrobě.
Slunce Tě marně k ulíbání hledá, —
Kde naše růže? hvězda hvězdy ptá se;
Stín šepce: Ulehla si v plné kráse,
Hrob obejmuv ji, nazpět víc ji nedá!

Blažší jsou na Tvém prahu dnové
A okamžik u nohou Tvých,
Než život v síni palácové,
V rájích od Tebe vzdálených!
Sladší slovíčko z milostných
Tvých úst, než hudba nejluznější,
A byť i harfy andělů
Se k písni schvěly, vznešenější
Nad souzvuky sférických snů!

Má láska tajemstvím jest mým;
Za celý svět ji nezjevím.
Ni hled, ni ústa nevyzradí,
Kterých lesk očí mne roznítil,
Ký obraz život můj osvítil,
Či slovíčko mne nebem vnadí,
V jakých se touhách srdce svírá
A v jakých žalech duše zmírá!

Vážný jsem před Tebou a zasmušilý,
Chladný pohledem; sotva si Tě všímám;

Však v srdci plamen hoří bleskočilý
A v samotách Tě, blahosti má, vzývám!
Ozvěny skal Tvé drahé jméno znají,
Kamenům tuhým svěřuji své hoře,
Vichrové lesní tajně se mnou lkají,
Noc útrpně kdy skrývá žalův moře!

O, jdi jen, jdi svou skvělou cestou
A samotám mne zanechej!
Buď šťastnou jiného nevěstou
A blaha svého požívej.
Jen někdy v chvílích zpomenutí
Se pozastav při nebohém,
Jenž v nepoznaném srdce hnutí
Jen po blaženství touží Tvém!

Lvice, královno pouští!
Hrdě pohlížíš kolem sebe,
Netušíc, v stinné houšti
Had že stíhá Tebe!
Jak by obklíčil vášní vroucí
Svěží Tvou krásu,
Pohřbíc v Tvé zraky čaroskvoucí
Svou žití spásu!

ZPĚV HRABĚNCIN

Viz kolem hory v záplavý stopeny,
Zelené nivy rosami skropeny!
Ve vodách ranní se ohlíží květ —
V moři rubínovém plyne svět!
Po lukách slily se v sluneční blesky
Všech diamantů barvy a lesky,
A každým jitrem půvaby nové
A vše jen k lásce, k lásce zove!

Zářící po horách slunce viz plameny,
S blankytné oblohy sypou se plameny,
V objetí mámícím země vše
Jak dechem vášní síla mře!
Rozčilen cedr v zážehu zmdlívá,
Roztoužen jilm kol kmenu se schvívá —
A každým polednem půvaby nové
A vše jen k lásce, k lásce zove!

Povzdálným soumrakem vznáší se zpěvánky,
Nad dolem ztišeným vzlétají červánky,
Obzor na růžných ulpívá rtech! —
Zápachu květin, balšamů dech,
Obětní páry na stinném háji
Hravý větřík do dálky svlájí —
A každým večerem půvaby nové
A vše jen k lásce, k lásce zove!

Vichřice vzdychá v haluzi temnotách,
Po nivách chvějí se violky v dřímotách,
Růži se o zpěvu slavičím zdá,

Sníc vodní lilie s vlnkami hrá;
Zbuzené harfy dotknutím lyry
K žalostným tónům se rozzvučí struny —
A každou nocí půvaby nové
A vše jen k lásce, k lásce zove!

MONOLOGY

Osvěcujte, hvězdy, smutnou dráhu mou,
Bych nebloudil cestou věčně ztemnělou.
Srdce roznícené zápalem mi vře,
Ale mysl strastmi obklíčena mře!
K titanskému boji duch odhodlaný
Osudné vyvrácet jal se balvany;
Hrdostí opásán k nebi bral svůj let —
Oslábla však peruť — k zemi klesl zpět!
Tma mne obkličuje — kde můj velký cíl?
Či mi pouhý hrob se dostal za podíl?
Souzeno mi vzdát se touhy vznešené
A v ničemných bojích zmařit síly své?
Ó, popřejte, hvězdy, jenom jiskřici!
Nedejte snažence schvátit vichřici!
Ještě vře mu srdce, ještě hmyzu roj
Nezryl všecku půdu, kde se koná boj,
Jenom kmitu přejte, ztracenou jen zář —
A mužně pohledne protivenstvím v tvář,
Zápal věčně mladý zapůjčí mu meč,
A on s zaslepenci v novou vejde seč.
V objetí polypů vázne jeho krok,
Mohutný mu nepřán myšlenkový tok,
Kořist z boje skromná snad vyplyne jen,
I o bojovníku jako krátký sen
Zanikne památka, přec snad některá
Kapka krve jeho kdysi za šera
Chodcovi jinému cestu objeví,
Kterou druhdy kráčel muž osamělý,
Naznačí bojiště, spoutaný kde stál
A s osudem tmavým o světlo se rval.

ROZJÍMÁNÍ

[Fragment.]

I

Kdož nesoucítil s smutným ducha rekem,
Jenž klopotil se trudným dlouhým věkem?
Jehož se nohy bídou proplétaly,
Než k cíli želanému se dostaly?
Jak probděl noci, prožele své dny,
Jak před zraky se rozplývaly sny!
Konečně bouře kol se utišila
A v dlouho hledaný se souzvuk slila!
Dost pěkný napotom mu večer nastal,
Ladný a tichý v okresu svých drahém,
A po všem, co kdy zkusil, co kdy zastal,
Po bouřích v přístavu se octnul blahém! —

Však v pozdní večer! — den již ztracený,
A utrpením věk mu zkrácený!
Života květy dávno spadaly,
Mladosti snové navždy odvály.
Loď ovšem došla přístavu — leč jak?
Hle, ztroskotána — pouhý vrak!

Muž prací zlou unavený,
Svěžesti pružné zbavený,
Viz, pokraj hrobu zašlé zkoumá dny!
Na hlavě řídké šediny,
Z hlubokých šacht to vykopané
Jest stříbro, hoří znamenané.
Onť orlem býval — zlomena mu křídla!

Nemožný více k nebi vzlet,
V nízká si ustlav lidí sídla,
Bolestně hledí v dny své zpět.
Co mdlá tam duše jeho shlídla?
Marnýť ten pozdní poklid — praví —,
Kde i zpomínka mne unaví!
Jsemť zlomené jen obraz třtiny!
Před sebou zřím už hrob jen tmavý,
Za sebou zpustlé zříceniny!

II

Viz, kterak osamělý, ubledlý tam sedí,
Zsinalým zrakem v mdlý kmit lampy hledí.
Přemýšlí o tom, co mu v srdci zňalo,
Co duši hnětlo, mysl rozervalo?
Sestárnul při myšlenkách, jiným živ, ne sobě,
Nezískal ničeho po dlouhé strasti době,
Než otázku — jakž bude asi v hrobě?

Kdo jest? co chtěl? však vy ho všichni znáte;
Že pro vás bděl, toho si nevšímáte.
Vždyť hřích to jeho, věren přesvědčením
Že zůstav svým, nevzdal se poblouzením,
Jimiž své duše churavé kojíte,
A že to pravdy jsou, se domýšlíte!
V myšlenky službách stoje za sborem
Se vyvolenců hnal se světla praporem.

Kdež jsou, k nimž nebohý se přidružoval?
Kde sláva jejich? mzda? vítězné věnce?

Jen s ousměchem se potká hled snažence,
A outrpnost nad blouzněním šílence
Nevděčný svět jedinou mzdou podává.
Jinak i jináče se odsluhuje
Každému, kdož v něm jiskry probuzuje.
Tam jeden z plamenů, slyš, povolává,
Tam druhý bídu před světem schovává,
Tam jiný vyhnán po domovu touží
A jiný zas se v vazbě k smrti soužíl

Kde šerý cíl, po němž se tito hnali?
Skvělý prý anděl naň je poukázal,
A přísahou se každý z nich zavázal
A na ramena svá své kříže vzali
A na tuhé se cesty všickni dali
A vyšli hledat město zvěstované,
Sídlo blaženství lidstvu prý chystané.

Kde jest to sídlo? v záplavách, hle, večerních
V moři rubínů ztopený tam svět!
Kdož v nebe zřel v nejkrašších zjeveních,
Kdož zřídlem krásy svůj kdy sílil hled,
Kdo v ideálů kdy se ztápěl říše,
Ten poznenáhle na čarovné výše
Pohlížeje, snad pochopí to nevýslovné
Blaženství, jemuž žádné v žití rovné! —
Či přízrak to jen? mocí nadvzduchových
Hra klamná, co z požárů purpurových
K útěše lidstva vystupuje?
Pouhý to klam blouznivcům se zjevuje?
I daleko zářící města brány,
Jež k sobě táhnou země velikány.

Jsou pouhý přelud, pouhý přízrak jen,
Blouznivců marný, svůdný pouze sen?
Och, hle, ty brány uzavřeny jsou;
V čí rukou chovají se ráje klíče?

Marně se sápeš k výši, mladé lvíče!
Kam ani orel nedolítne přede tmou,
Jež zrak mu zastře, peruť poláme!
Vždyť teprv cesty pravé hledáme.
Jeden pod tíží kříže svého padne,
Druhý v snách stoupá — a procitna zchřadne!

III

Jen jedna pravda, etc. —

ZLOMKY BÁSNĚ ČERNÁ RŮŽE

Předzpěv

Tobě, kdož jak osamělý strom na širé zeměpoušti
Zůstaven života bouřím k síle zápasem dozráváš:
Tobě, kdož ve zříceninách aneb v stínu šerých houští
Světa vzdálen, svěžím duchem věčné pravdy vyhledáváš,
Pravdy věkem pochované, od otroků zašlapané,
Od školáků upírané, od slabochů nepoznané:
Tobě, kdož svůj hlas nemísiš do Satrapů hlučných sborů,
Plané chvály nevážiš si, vrahův nehroziš se zlosti,
Aniž klamán skořapinou oněch velebuješ ctnosti,
Štěstěna jimž uhlazenou žití dráhu uchystala,
Jenž na růžích vychováni nepoznali tuhých sporů,
K nimž ukován, komu máti trním jen kolébku stlala:
Tobě, neohrožený kdož stoje světla u otvoru
Lásky znamením nasloucháš a svobody prapor skvělý
Vznášeje, se nepoddáváš soběckému povrheli,
Jenž si svých jen měšců hledí a v pohodlí slunce záře
Sbírá, aby osvětlením své jen ozdobil oltáře:
Tobě, povahy kdož stroje mužně před světem odkrýváš,
Sítě, jež tmy pěstounové světlu kladou, kdož podrýváš:
I též Tobě, od matčiných úst kdož záhy odtržen
Prvním dnem bez viny vyhnán z dětského milosti ráje,
Bez ukolébavky prosnils trudný mladistvý svůj den,
Hořké mléko nenávisti z cizích, chladných prsou ssaje:
Vám věnuji tuto píseň, jižto noc mi pošeptala
U zjiskření tichých hvězd a u haluzí zašumění,
Luna z chladného když lůžka vzdálených pohoří vstala,
Nivám, potokům i hájům tajné tisknouc políbení. —
Neníť veselá to píseň, trudné mysli k vyjasnění;
Nevelebí toho, jenž se na kobercích povaluje,

Ani ty, jež zaslepený svět pro nicost oslavuje;
Ale na ony vzpomíná, jenž jsou ubiti na kříži.
Neb jichž žalné bědování tuhou proniká kdes mříži.
Komuž milejší Sirény svůdné, milostné jsou zpěvy,
Kdož ukolébavky hledá k pokojnému podřímání,
Odstup! Nenavnadít mysl pygmejskou Titanův hněvy,
Aniž v mírné ukolébá sny ji harfy zahřímání,
Jejíž struny žaloby jsou — na nebe zatloukající,
By své brány otevřelo, blesků svých vyslalo hrůzy
Na budovy lží slavené a na hlavy podlé luzy,
Jež se mezi svět a boha staví, aby pravdy světla
Nepronikla srdcí klenby, zem by k svobodě nevzkvétla!

Vypravuje se, že mnohý, jenž na hrstce hynul slámy,
Zapomenut od svých, cizím tráviv dni jen k pohoršení,
Štván a hnán od místa k místu, v zoufalém přec zanícení
V skrytých hlubinách své duše myšlenkové stavěl chrámy
Budoucnosti. Bídný psanec, střeže pravdy lampu věčnou
Ducha zářemi pronikal dobu zatmělou, nevděčnou,
Doufaje v čas nový, skvělý, v jiné, svěží pokolení,
Kde nebude lží a model, zotročilci proslavených,
Srdce na jiskrách kde kovu k zločinům se nerozpálí,
Proroků hlas nepravých kde, tupou luzou velebených,
Celá staletí o světlo nebes klamem neošálí,
Láska k vlasti kde nebude pláštěm podlých špekulantů,
Pravda — výsadou neplodných, zchřadlých školských mudrlantů.

Kdes blouznivče, jehož prsa žhoucí naděje ta sžírá?
Kdes, jehož hled roztoužený se do nedozírné dálky —
Přelétna potoky krve, hrůzozjevy kruté války,
Dědin plameny i moře slzí — nadějně upírá?
Těš se, těš se, orle myslí, nad budoucností nezoufej!
Vzejde slunce nad Sionem! — Jenom pro sebe nedoufej,
Že by, ústa tvá-li prahnou, bratr tobě vody podal,
Že by veliké tvé srdce nenávisti had neshlodal,
Že upír, jenž křídlem v spánek důvěřivý tě uvlaje,
Z obnažených prsou tobě života krev nevyssaje!
Jako veleprorok lásky neměl kam položit hlavu,
Takž i ty bez spočinutí, osamělý v lidstva davu,
Životem nes kříž, jejž doba tobě vloží na ramena,
By pod jeho tíží klesla duše štvána, utrápena.
Perutě ti vyrvou, jimiž duch se vznášel nad sprosťáky,
Lžemi uvraždí tvé jméno, tělo spíchají bodáky,
A školomet, jenž moudrostí patentem se ubezpečí,
Na krvavé účastní se, vraždné proti tobě seči.
Marné tvé bude volání, že svobodno myslit duchu,
S vlky vyj, neb aspoň šetříž obecného blbův ruchu.
Mysli pro sebe a mlč, by se to panstvo nelekalo
Slov tvých, ježto slávou sebe, národ písmenou uspalo.
Což ti platno, že tvá mysl skvělou lásky perlou byla,
Když se před modlami hlupci zbožněnými neklonila?
Protivils se fariseům a nesbírals cestou zlato,
Chud jsi, v chudobě odvážliv; klatbu měj odpůrcův za to.
Kdybys bohat byl, tuť věru leskem bys oslepil soudce,
Divili by se a přáli podivínské tvé by choutce,
Štěstí by tě provázelo, s ním pak hejno apoštolů
Oslavu tvou hlásajících; s pány bys zasedal k stolu;
Mnozí hleděli by k tobě vzácnému co ku přízraku,
I ta závist by své blesky v dálném ukrývala mraku.

Ale chud jsi! tuť co helot terčem buď štěstěncům šípů,
Hloupých hany a padouchů uvražďujícího vtipu.
Snad až tvé uchladlé tělo hluboko dost pochovají,
Odváží se který přítel, jenž svůj soucit v ňádrech tají,
By to jiní neuzřeli, v tiché tmavé noční době —
Oželit tvé marné snahy, — povzdechnouti na tvém hrobě!
Snad, kdo živého tě bodal, trním dráhu ti posázel,
Kamenim i blátem hany po stěsněném chodci házel,
Ustrne se nad mrtvolou, hrob tvůj ozdobí pomníkem,
By objevil vřelý soucit s umořeným mučedníkem;
Na pomníku první chvalná o tobě se zmíní slova:
„Boží bojovník udatný pod kamenem tím se chová,
Duše v milost boží dána, tělo rozpadlo se v prášek,
Kdož se při něm pozastavíš, pomodli se otčenášek!“

Stojí lípa na výsluní, hojné šepce světu zvěsti,
Že se blíží ono jaro, v němž i lásce bude kvésti,
Že se blíží čas, kde národ, myšlenkou mdlou zotročilý,
Přizná se ku pravdě boží, svěží stane se a čilý!
Pokud ale světla záře nejzazší chýž neproniknou,
Pokud svobody a pravdy jasnu oči neuvyknou,
Pokud láska nepovznese hesla svá co prapor svatý,
Pokud zástup opozdilců podlý v tmách soběctvím jatý:
Potud ten, kdož v papírovém věku o zlatém již báji,
Práhnoucí po blahu duši poesií nechť napájí.
S zlatou říší v světě vidin uvítá jej anděl míru,
Mysli jeho sílu vdechne, srdci naděj, lásku, víru!
Vzletem zápalu odkryje před ním pravdy, krásy zřídla
A v posvátné uvede jej věčného blaženství sídla. —
Slyš, čarovné jezero se k zvukům rajským rozvlňuje,

Obrazy nevídanými prostora se naplňuje.
Bezkonečné světů světy a vše, co v jich kruhu žije,
Nebezvěstná proniká již jasná, božská harmonie!
Nechť ti všední kramář spílá blouznivců a vytrženců,
Požívej blahosti chvíle v kruhu světla zasvěcenců,
Okamžikem jediným kdež v nebe ti nahlédnout přáno,
Všecko protivenství země v tobě bude překonáno;
Na lva božího sesíliš, na skvělého Ariela,
Jehož oslněný krunýř nepronikne vrahův střela!
Sni jen dále! sny nadějné jedním jitrem přec dozrájí,
Jednou zoří lední kůra lidských osudů roztájí;
Jedním sluncem osvětlený svět se celý rozesměje,
Jedna vichřice i mraky nad národy odevěje!
Národ pak, jenž poslední své nepromarnil ještě síly,
Znovu pozdvihne své čelo a zmuží se jednou chvílí.

Nastane i tobě jitro, chrabrý druhdy lide český,
Jejž zasáhly nejkrutější závisti a hany blesky!
Za hříchy svých drahných vládců, za nevěru zrádných synů,
Za koukolu, jenž se rozsel po tvých rolích, těžkou vinu
Utrpěl's, co trpět možná lidu na kříž ubitému,
S praporem strhaným podav osudu se nezvratnému.
Sám nad sebou zapomněls se; jako Petr mistra svého,
Takž ty zapřels vlast svou drahou a do koleje cizého
Vpravils se. Synové zrádní, — jako Esau své dědictví
Prodal kdys za talíř čočky, — jazyk mateřský prodali.
Renegáté svaté víry, otrokové pochlebnictví
Na hrobě matičky Slávy s nepřáteli hodovali!
Největší své bohatýry měls za mrzké loupežníky!
A za svůdné vytržence posvátné své mučedníky!

Pokraj jícnu ses potácel; ještě krok — a k zahynutí
Nezvratnému byls odsouzen bez naděje procitnutí.
Násilí a chytrost podrývaly nejistou tvou jsoucnost,
A svou vlastní liknavostí podkopávals svou budoucnost.
Kdybys byl jak Polabanů druhdy bojovnické kmeny
Klesl, památky po tobě již by byly rozříceny!
Byl by nával cizoty tě v úhoň bezednou již strhl
A tvé děje i tvůj jazyk v zapomenutí uvrhl!
Jižjiž vyzváněno tobě a na pohřeb uchystáno,
Ba před časem od tvých soků věčných o dědictví hráno.
Korunou tvou opravily by svých chrámů ornamenty,
Českou zem by roztrhali na pouhé departementy,
Mrtev by byl jazyk český, jméno Čechů pochováno,
Národ v otroctví uvržen cizáckými parlamenty!
Lev tvůj bílý z královského sídla na věky vyštvaný,
Z tisíců ran krváceje svržen byl by pod balvany
Hluboko, by řvání jeho nezasáhlo povrch země
Budíc vzpomínku, že v Čechách lví kdys přebývalo plémě;
Na národnost umrtvělou snesli kamennou by horu
A na horu zavěsili německou by trikolóru.
Povstálo by Koniášů v nové říši na tisíce,
Snášeli by plody ducha slovanského na hranice,
Aby nebylo památky, že kdys Lumírů zde pělo,
Veleslavínů zde psalo a Chelčických přemýšlelo!

Nestalo se, jak krahujci zakrákali nad hřbitovem;
Národ český probudil se proroků svých mocným slovem.
Na svou rakev, jež století zakopaná opuchřela,
Rukou zsílenou zatloukal, až se rakev otevřela.
Pracovníci na vinici Páně kámen rozvalili,
Jenž mu na hrob závistníci krátkozrací postavili.

Vyvstala, ne co kostlivec, co vítěz nad nepřátel mocí.
Ač z ran mnohých krváceje, nepropadls věčné noci.
Ještě v mezisvětlí stojíš, očekávaje své ráno;
Nuže, vzchop se, jak Prometheus zasáhni v prameny světla!
Jenom čeho sám se zmocníš, bude tobě zde podáno;
Kdo na jiné spoléhá se, tomu volnost nezakvetla! —
Skřivánkem nechť jednotlivec po polích a hájích těká,
Ale národ vzletu orlův nad oblaky se neleká.
Holubím tě nazývali národem, dokaž, že lvové
Duchem silní, vůlí mocní, tvoji bývali otcové.
Před světem se objev v plném nebes světla ozáření,
Sobě spravedliv buď, nedej synům hynout v ujařmění,
V ujařmění, kde ne cizí jen, i bratři se shlukují
A své bratry nenávistně špendlíkami ubodují!
Každá rána bolestná, z níž věrné dítě tvé krvácí.
Kořeny tvé užírajíc trpce na tobě se splácí;
Na hrobech pak, v něž tvůj nevděk pěstitele pravdy hází,
Démon pomsty nových trní na korunu ti nasází!

Vznášej pravdy pochodeň při svítících v dálku požárech,
Ku předu postupuj, v blahu, v světle stoje, v lásce žije.
Duchu kloň se, nedej mysli v podlých utonouti svárech;
Špínou zapáchne, z poháru nečistého kal kdo pije,
Drobné, shrnuté kaménky vzrůstat bylině nedají,
A na malicherných snahách veliké se ztroskotají!
Sprostotě dej výhost, kráse přístupu přej do svých chýží,
Nechť se klokotem slavíka neb barvami duhy blíží;
Básníkův naslouchej slovům, odvrať se od nevědomců,
Od úlisných svést se nedej marnomluvných věrolomců,
Jenž tvá světla udušují, by jen sami se třpytili,
Na popředí se tlačíce, by se nad tě povýšili!

Nad lidstvem, viz, ohnivý se anděl vznáší Cherubin,
V zlatém kruhu kolem něho shvězdění všech velkých ctností!
Který národ uzavírá oči před jeho skvělostí,
Molochům se země klaní a marnosti Belialům,
Ten na žhoucí pomniž slova: „Mene tekel efarsin“
A na plameny, jenž vzňaly podmaněným Belsazárům!

Daleko rozlehlým podlesím
V březin obvodu a příkrých lomů
Jako klenbami šerého dómu
Laj se vine proudem zeleným.
Roklemi se z houštin hluboka
Vystoupilý, vlhký táhne dým.
Jekot vichrů, tajemný chřest stromů
V hrčení se mísí potoka,
Jehož hbité vlnky, postrašeny
Věčným mlčením zmrtvělých břehů,
O tuhé se odrážíce stěny
Těsným ubíhají pustinám,
V neunavném se hrnouce běhu
Na výsluní k jasným rovinám.

Na vše strany po tarasech skalných
Les vystoupá. Jeho vršiny
Nejzazší se v mlhách kryjí vzdál'ných,
Temena těch horných pavlánů
Pádné stíny hází v nížiny,
Jež skupení pestrých balvanů
— rozpadlé to věkův mohyly —
Hradbou obehnala parkánů
Žulových a staleté jež kmeny
Jako na stráž pouště rozstaveny
Jehličími věnci ovily.

V středu výšin tichý dol se níží
V třtinné uschovaný houštině;
V jezeřité jeho bažině
Luna se jak v mrtvém oku shlíží.
Někdy vichřice dušený pláč

Pustinou se žalně rozlíhá,
Někdy vyplašený křemenáč
Lajem osamělým přebíhá,
Někdy na mžik paroh jelena
Povyrazí z křovin zelena,
Někdy pták zašlehá perutí,
Aneb stínem lesných klenutí
Stenání se doupňákovo nese,
Aneb hvozd se prudkým větrem střese, —
Jinak v hrobovém vše zmlknutí.

Mnoho dlouhých let už uplynulo,
Co v těch osamělých houštinách
Stupěji se lidských neoctnulo.
Chodník pochoval se v mokřinách,
S ním i zpomenutí utonulo,
Že tu kdysi před dávnými časy
Prudké vášně slavily své kvasy,
Jasné že se odrážely zpěvy
Od úskalí a úsměvem děvy
Poušť jak pokynutím anděla
Rajskými se vnady zaskvěla;
Že tu láska, jak jitřenky záře,
Zdobovala krásné si oltáře,
Růže milosti nad chladným mechem
Ustvořujíc čarovným svým dechem!

Vše to zašlo, dobou umořeno
I v paměti lidské už pohřbeno.
Avšak v samotách a v šeru slují
Rády prý se báje uhostují.
Mlhavá svá rozkládají křídla,

Jejichž luzně vábícími šumy
Opuštěná oživují sídla.
Propadlými nad městy a chrámy
I nad zpustlými zříceninami
Vznášejí se zvěstující dumy,
Život déchajíce v mrtvé rumy.

Takž i z ticha toho koutku světa
Mnohá smutná zvěst do krajů vzlétá,
Roznášíc se tajně na vše strany,
Stíny ty že strašné kryjí děje.
Vražda druhdy rozbila prý stány
Tam, kde nyní loubím pod zeleným
V omlžení lekuta se chvěje,
A bařištěm kletbou obtěženým
O půlnoci shluklé lesní panny
Že své divé provozují reje.

Dosud jako z světa vyvrženy
Zvětralé dvě tamo stojí chýže.
Ve ztuchlé již plesnivinou stěny
Jako za žalářní těsné mříže
Po věky zář slunce nezasvitla.
Za tichých jen nocí těkavým
Bludička tam jakás třpytem svým
Na okamžik temnotu pronikla.
Kolem husté obstouply je dříny,
Opodál pak jako husté mraky
Lesních površí se táhnou vlaky.

Náhodou-li v dol na zříceniny
Slunko polední za léta shlédlo,

Úžasem jak v mhy stopeno zbledlo.
Tichou-li svou kterous luna zář
Na výzvědy tamo vyslala,
Rychle zase odvrátíc svou tvář,
Přes palouky dále spěchala.
Hvězda-li se v běhu zastavila
Nad chýžemi jenom chviličku,
Žalem skvělou roníc slzičku,
S družicemi rychle odkvapila.
Chodec zbloudilý spatří-li chýže,
Znamením se posiluje kříže.
Strašnáť mu myšlenka — je-li sám,
Že by v moc upadl příšerám
Kletbou upoutaným k této poušti
A hrozícím ze všech kolem houští.

Není divu! Starci vypravují
O hrůzách, jež tam se objevují.
Nerádno prý člověku jest zříti
Místa, podzemské kde moci vládnou,
A kdo tajův tkne se myslí zrádnou,
Tomu dnem a rokem jest umříti.
Pověst dí, že v tuhém prokletí
Tamo už po mnohá staletí
Ženština prý pobluzuje bledá,
Jejíž duše spočinutí hledá.
Pomoci prý u svých potomků
Dovolává se — avšak, ó běda!
Nezjevil se dosud svoboditel,
Z trapných muk té duše vykupitel!
Často blesk udeřil do domků
Těch, a přece na výstrahu stojí

A tak dlouho ještě budou státi,
Než ta nebohá se upokojí
A svobodna v mír se věčný vrátí.

Ztroskotána loď jest má,
Tapavec na pustém ouskalí,
Hrdě čekám, kdy se přivalí
Vlna, jenž mne pochová.
Neleká mne širá noc,
Lampy nebes neosvítí
Tmu mých prsou. O pomoc
Nevolám. Pro kousek živobytí
Nechci žebrati. Nechť jméno mé,
Z knihy života vymazané,
Zhasne v paměti, jakž zhasly přetisíce,
O nichž paměť lidská neví více.
Jeden list se stromu jsoucnosti
Zvadlý slétne v prach a zašlapán
V náruč klesne, v náruč věčnosti,
V prahátky se rozpadnouc. — Tam s vinou
ctnost se smísí, s hanbou sláva,
Člověk s člověkem, znán, nepoznán,
V jednom bezdnu neprůzračném splynou,
A zlé, dobré — jedna kryje tráva!

Osamělý jako strom kdož na života širé poušti
Nepěstován, nepovšimnut v bouřích k síle dozráváš,
Velké zámysly své skryje v tajůplných stínech houští,
Aniž za mzdu pocty liché duši svou kdož prodáváš,
Nikdy kdos nevmísil hlas svůj do Satrapův hlušných sborů
Zříš zbystřelým zrakem vnikův do soběckých luzy ctností,
Plané chvály si nevážíš, nehrozíš se slepců zlosti,
Na zjevení pravdy čekáš, stoje světla u otvoru,
Svatý prapor čistolidství navzdor lupičům odkrýváš,
Marná tmy lásky pěstounů snažení podrýváš,
Tobě, od matičných úst kdos prvním dnem už odtržen,
Ve vínkách bez viny vyhnán z dětského lásky ráje,
Bez ukolébávek prosnil trudný mladistvý sen.

O B S A H

Tuto knihu uspořádal

Jarmil Krecar,

vytiskli

Kryl a Scotti v Novém Jičíně

na Moravě

a vydal Ludvík Bradáč

jako III. svazek Grolierovy knihovny

na Královských Vinohradech

MDCCCCXX

KAREL SABINA

LYRIKA

ÚVOD NAPSAL

MILOŠ MARTEN

MDCCCCXX

LUDVÍK BRADÁČ

KRÁL. VINOHRADY

BIBLIOFILSKÉ NOVINKY LUDVÍKA BRADÁČE

H. DE BALZAC, [illegible]

J. A. KOMENSKÝ, [illegible]

M. DAČICKÝ z Heslova, [illegible]

JAROMÍR KREČAR, Legenda [illegible]

JIŘÍ KARÁSEK ze Lvovic, Legenda [illegible]

A. PROCHÁZKA, [illegible]

A. PROCHÁZKA, [illegible]

GODARD D'AUCOURT, [illegible]

REMY DE GOURMONT, [illegible]